
ADVIES INZET PSYCHOSOCIALE HULP: VLUCHTELINGEN/OEKRAÏNE

Inleiding

Nederland heeft te maken met de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. De gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor de organisatie en inrichting van opvanglocaties en het coördineren van de zorg. In de Handreiking gemeentelijke opvang Oekraïners (13 maart 2022) wordt het belang van psychosociale hulp (afgekort PSH) benadrukt.

Kernboodschap vanuit PSH-oogpunt

De eerste opvang en ondersteuning is gericht op het vervullen van basisbehoeften:

- het creëren van rust en veiligheid
- het bieden van praktische hulp en informatie
- het bieden van emotionele en sociale steun

Ondanks dat mensen mogelijk zeer ingrijpende situaties hebben meegemaakt en veel stress ervaren, is de psychosociale ondersteuning in eerste instantie niet gericht op het bieden van traumahulp. Met de juiste ondersteuning zullen de meesten zelf de balans terug vinden en geen professionele psychologische hulp nodig hebben.

Voor vluchtelingen uit Oekraïne is de situatie gecompliceerd en zal de verwerking anders verlopen, dan in geval van een ramp, ongeluk, omdat er maar een gedeeltelijke veiligheid is: de familie hier is veilig maar hun familie en vrienden in Oekraïne zijn dat niet. Daarmee zullen zij hier maar ten dele aan verwerking toekomen (de beelden en ervaringen tot nu toe en de reis hierheen). De rest blijft in angst en het gevaar is niet geweken.

De aandacht kan het best uitgaan naar het nu en korte termijn. Erkenning en begrip en kleine dagelijkse afleidingen kunnen dan enige houvast geven in deze onzekere tijden. Niet teveel doorvragen maar het aan de vluchteling laten waar de behoefte ligt.

Het is van belang een goed evenwicht te vinden tussen afwachten en interveniëren.

Daarvoor is het gewenst om 'vinger aan de pols' te houden en alert te blijven op het ontwikkelen van mogelijk langduriger klachten vanuit het principe van *watchful waiting*¹.

De rol van de GGD bij PSH

Richting gemeenten heeft de regionale GGD een adviserende- en informerende rol over hoe zij de emotionele/psychosociale ondersteuning aan vluchtelingen uit Oekraïne in opvanglocaties kan vormgeven. De uitvoering daarvan ligt bij organisaties waarmee de gemeente(n) uitvoeringsafspraken hebben gemaakt zoals het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk Nederland, het Leger des Heils en andere lokale of regionale organisaties. Via de reguliere

¹ Uitgangspunt voor het opstellen van dit advies is de [Multidisciplinaire richtlijn psychosociale hulp bij rampen en crises](#) (Impact, 2014)

zorginfrastructuur die we in Nederland kennen treedt de huisarts op als poortwachter en verwijzer naar eventueel meer gespecialiseerde psychosociale / psychische hulp. De GGD heeft geen rol in de organisatie, uitvoering en coördinatie van de psychosociale/emotionele zorg voor vluchtelingen op de opvanglocaties.

In het overzicht hieronder is aangegeven welke soort ondersteuning/hulp geboden kan worden in het kader van PSH en door wie.

Soort PSH	Door
Basishulp (veiligheid, eten, drinken, onderdak) Beschikbaar stellen van: Telefoon/oplaadpunten/wifi voor contact met thuisfront Oogmaskers en oordopjes voor goede nachtrust	Gemeente/ Rode kruis
Basishulp (medische zorg, medicatie)	Rode Kruis
Zorg bij gezondheidsklachten	GHOR brengt gemeente en zorgaanbieders met elkaar in contact: <ul style="list-style-type: none"> • Huisartsen • Apotheek • Tandartsen • Verloskundigen • Verloskamer • 2^e lijns zorg
Informatie (over de situatie in Oekraïne, over vervolghuisvesting in Nederland)	Gemeente
Informatie (juridische aspecten, praktische zaken m.b.t. wonen in Nederland, hereniging)	Vluchtelingenwerk
Informatie (mogelijke stressreacties)	Info van Pharos/ARQ
Emotionele en sociale steun (luisterend oor, betrokkenheid, erkenning, mobiliseren steun sociale omgeving) Signaleren als er meer nodig is	Vrijwilligers/medewerkers gemeente Vrijwilligers vluchtelingenwerk Vrijwilligers Rode Kruis
Individuele extra emotionele en sociale steun, op verwijzing vanuit Rode Kruis of huisarts	Maatschappelijk werk/POH GGZ
Opvang vrijwilligers/professionals: Debriefing en individuele aandacht voor medewerkers die het moeilijk hebben	Maatschappelijk werk
Dagbesteding voor kinderen/pubers	Welzijnswerk/verenigingen/ Time4you van vluchtelingenwerk